

Soar på prägelista 66. Hornskedar och andra
fremål av horn.

Användning: Träskedar har man inte här i tid som någon jag känt haft sinna av använt som matskedar "sue-sker" men väl som luskålls redskap o så är det än med träskedarna ja kanske i än längre grad än på hornskedarnas tid så dessa ofta intog även träskedens plats som mat- o öredskap i kunden, burkar o lidor för matvaror. Björk har nog varit det vanligaste materialet för träskedar.

Hornskedar har här använts så länge de som var gamla vid slutet av 1800-talet mindes tillbakas o de tänkte sig inte annat material för skedar än horn. Det var endast de förmögare i de små "kypsta-orna" som var ägare till silverskedar (en kapitalplacering) o metalskedar, gulabsigt ny silver "nys-rull rade man (rull = silver) lögliga i ämman se är de tunga grova förtunga jämskedar som mest

dup. 86
/

slutet av 1800-talet kom i bruk i det enklare hushållet.
men de gamla gillade ej heller de senare tillkomna
tättare & bekagliga billiga skedarna av bristarna-
metall i aluminium som vi yngre för kom att
fräda framför bronskedarna. De ä ännu rikare
(fadder gäva) fräkom men de var mest för att se på
Bortil österlens Tycho det av min mors utseende,
som en gång något efter mittet av 1800-talet gästade
där, ha varit vanligare med riksskedarna än just
här då kom särskilt framträdande att de då ut med
riksskedarna. Mängden & tyngden av bronskedarna rik-
sa var ju för en måttstock för husets ekonomiska ställning.
De gamla märkte inte allra vilka inte våga kom-
skedarnas fel, felet hade metallskedarna & det var att
de blevo keta av varm mat, man brände sig på dem
att bronskedarna blevo mjuka, vred sig & brökte sig
om de kom i något het, mat eller diskettin, & helt för-
brände farmen blevo smada & skiva i omöjliga, att de

blev skivliga ösade minnen gjorde heller inte något,
var ö en hade sin egen me-ske som skilte sig från de
öuigas genom någon defekt eller genom misstänks-
ken eller initialer i skriften. Stöttingen förmodade sig väl
så skeden ofta minnen eller förut om för om inte för
så när man förde skeden till minnen märkte man
om ett misstag begått. Lomliga skeden kunde vara
så sneda att nästan intet stannade i dem med
en sådan sked var ändå den bästa enligt egen an-
satt. När pigorna disbat baklars var skeden i åtan skulde
sätta in den på sin plats under brödskrivan mitt
för var o ens plats måste de välla nogga reda på
att om ö en för sin o inte slarva därmed o de spe-
lade dem ett spratt om de blandade ihop dem.
Jag vet aldrig personen som låg i över rehel-
skiften inte kunnat förstå att överge sin gamla
skivliga kunnshed (ja kunnepart ens för för slat
my kunnshed ens) fast alla de andra i kunnskaten

använda metallsked. De höll ständaktigt fast vid sin nära hemsked trots både övertalningar o spe i tycktes ej var ha den rätta husskeden trots vid maktorden där de frango att äta med metallsked.

I min barndom mbr. schelshifet var ännu hemskedarna allmänt förekommande men metallskeden höll då på att mer o mer tränga ut dem. På beordet det på hur pass konservativ man var i de olika hushållen kom för man kom att helt övergå till skedar av metall. På här jag i min äga 1/2 dusen hemskedar som köptes i början av 1900-talet men som aldrig blivit använda då de nästan omedelbart kom att anses för omöjliga. Jag minns att jag som barn nästan liellie ville ändra på roppan på granngårdens hörke o höstajille när jag såg att endast hemsked stod till buds när det blev min tur att få något med. Behållande övergångstiden för dagligt bruk för jag nog satta den så lång som 1895 - 1915

Ursprung har ju frälsmit, både genom blandning med andra stam & framåt genom gamla fasthållande av det gamla inrätta livet ut. De yngre familjerna fridrog såhelt mestadels redan när 1900-talet gick in.

De äldsta "sue-sker" jag känner till hade tämligen kort & rakt skaft & cirkulärt blad = "Tringa sker" & dessa fridrog även många husvis dar ut används som skumskedar på sina mjölk-burken då det var lätt att komma ner i burken med dem & de var jämförelsevis djupa. Andra fridrog särskilda skumskedar med brott ganska långt skaft med änden böjd till en krok så skedarna kunde lyftas upp, ganska stort grumt & något smitt blad. Sedan sked använde min mor med en min svämm fridrog den fjärde skedarna på den tiden då de hämnade hemmen. Till tiden orkar skedskiflet.

De fjärde skumskedarna som åfredskas börja utkomma i tiden före 1880 fast man som nämnt kunde

hålla fast vid den sked man kallade sin även lång
efter det den blivit omöjlig därför var tinda och o-
vaka skedar frukommur i matbordets ämnar i tid som
jag minns mer en tind sked var då en "känneli ske".

När drängarna åt sig stegade de av skeden i stork
den mot höjarna i stek in den på sin platt i var pi-
grarna gjorde rent bordet fick odesi skedarna sin ans.
Vins, en fjällkorn av speciell typ med ganska breda
blad i skaf av trä eller ben (nog även av horn) att använ-
da vid matbordet hade varje arbetskarl jästo med
sig på de tinda skedarnas tid mer i tid som
jag minns var knivar lags fram i tagit ut i
skuren efter måltiderna, gaffel användes inte i
vardagslag i uppland hem under 1800-talet, hade
man gaffel användes den endast som stöd i att
ta på sig med, så vid kalasen, då knivar gafflar
(med 3 blor) samt skedar lades fram allt vid jag
minns. Fanns ej tillräckligt med sådant lände

man sig smellan & jag minns från övergångsaren
från kom-Tile metaltsheden att man där man höll
fast vid kruskedarna & hade vackra sådana på lagar
från kalaserna mitt framgick kom från att låna metalt-
sheden när man skulle ha kalas för "våra krusken-
e ju ju-brons inte extenderade mer." På samma
sätt var det med de 3-kloiga gafflarna när det
inte längre var frukt att äta med kniven. Självt
minns jag personer som ätit med gaffeln inklämd
i handen fingrarna till hjälp med maten & kniven till
rummet. Gaffeln var något endast var till kinders
samma personer sökte sig också gärna upp om kom-
shed vid kalaset & sådant var tillfrimandes (ca 1900).
Självt har vi någon gång tagit fram de frukt nämnda
kruskedarna som alltså är blanka & fina från att
prova dem, men de ha fort nog ännu blivit lagda
åsid, så och de trekliga gafflarna.
Kruken & sandkruken för hans styckspår samt enklare

minns den en liknande typ. Tur jag man om kapabel
att göra gjäts. Men sågade av ot-dla bokhäft i lagom
bitar mjuknade (brakade?) upp det i formade biten så
att den blev något tillplattad & pressade in en oval
botten av trä i en liknande som lock. En liten län-
detamp mitt på den del som utgjorde lock så var
Mrs Andreas minns dosa komplett färdig att stäppa.
Jickan tappas i glömmes borta för att inte komma till
rätta till ägarinnans stora glädje (att barnens minne)
formen på en sådan hemmagjord minns dosa blev moge-
ligt lik de enkla vävdrorna. Andra brantörns
eller fabriksmässigt tillverkade dosor av akthängslin
från men ändå av lön famns dock även. Ett i locket
eller botten av dessa enkla lön i dosor inkommit be-
märke eller initialer o.s. ANS vittnar om vem som var
ägaren. Som dinapp åt merdels lön använde
man ett kolom där man såg att gjäts spetsen så
att det blev lite hål (kunde bryas åt) men till skill-

med från punkt-ö sandkannen lät man kornet behålla den
färgen det hade ö försåg det inte med något lock. I stället
rundade man speken till en knapp som man kunde
bända en liten lapp omkring. På denna knapp sög
så lammet i sig den kornjälk man sålde kallade in
kornet allt flera som den gick åt. Skulle någon på-
teffra att sådant korn kan det med säkerhet användas
för sådant ändamål.

Inköp av kornarbete: Kornarbete köptes dels av hring-
vandeande försäljare, jag minns själv den siste försäl-
jaren. Han hade två kvaliteter av kornskeden; det var
någon gång omkr. 1910 ö jag minns att han begärde
2.50 kr en sort ö 3.50 kr en annan bättre samma om
vi kan då det var samma försäljare, men tyvärr vet
jag inte om det var för helt eller halvt dussin, men det
var nog för halvt då det var 6 i en bunke.

De som försäljare av enbart kornarbete eller även av an-
nat kram hade dessutom krorhorn rhokorn, sked-

hokor
(både korn ö beh.)

snapskedar, ö kammor, redkammor ö finkammar
o. h. lura-kammar. Förmiga kammar, redkammor voro
bröta ö hade långa grova tänder vid en sida, andra
hade kortare tänder, grova vid ena ö fina andra kanta
andra eller endast fina tänder vid båda kanttarna. De rista
hornkammar voro lita vära dagar fiskkammar och
grova ö finare tänder i en rad. Fösta kammar av detta
rasta slag jag köpte bestode 2,50 ö det var 1920. Ymnig
handeln köpte man hornkammar av det slag som
då var vanliga för 25-30 öre. De flesta handelsbete-
darena av horn i den här ja numera ersatta av järn-
viks massigt framställda saker av konstmassa, men
en rejäl kam av horn kan inte ersättas i det fulla
är jag gammal ö konservativ i lita mån som de gamla
beträffande hornskedarna. Ett elskhorn kunde man köpa
för 1 öre ö billigt var nog "pöls hornen" som inte för-
bät något arbete utöver sågningen, ett sådant kunde
man få för en tioring eller till för handeln är armar

En i möjligaste mån lika sådan lermring använde
man att hoda över kärnstroven för att inte grädden skulle
spruta omkring när man under hämandet röjde strom
upp i ned i kärnan. I sprudet på ankare i timmer
med dygghervarn sattes också en sådant lerm för
att lättare komma tappa ut dem. Sådana lättare lerm-
arbeten kunde man som nämnt göra gjäls men även
försäljare med fride sådant.

Av de i k. vörsked-mannarna medföde ut del
kornsaker, skedherkar hammar skrovm o.d. Yskena
ö produktionsutema serman fölls utg öfrimstme delvis.
På marknaden, s. s. Skumpen som jag bäst känner till.
Fanns i min barndom ständ med kornsaker oftast
tillsammans med annan gringa. i smälands-skojd
Riktigt frekvent i min barndom men i yngre
tid nästan helt ersatt med annat material ö som
inte var något med skojd att göra.

H: har i vår ägt ett ^{par} vackra rehorn med utskuren kant i
apiterade på varvad träst som har stått som pyssnad
på bordsen av trä, varvade i blurna så de kunde kün-
ga på väggen. I hornen sätter så buketter av färgade
i trådade värtu eller pappersblommor, markats buketter
i det lila ansägs på rim tid, vid reholts kiftet, för
särdeles dekorativt. Dessa saker är invalidarbete o-
så har det varit ofta varit med hemsarbetena, därför har
också ofta andra blivit om försäljning jämsides med
mina egna affärer.

Klammars o.d. av horn kunde man i Trivertone intill
1920 köpa i vilken lanthandel som helst, men nu är
materialen utskurnat av konstmassefabrikat.

Tillocberningar vet jag inte om, den kunde vara gringar
eller målningar till. Där fanns ju också den gamla rorsen.
Här kunde man ibland lämna råbords horn till smiden
medan som ännu till skaff i de holländare - knivar han
tillverkat på beställning opreparerat men ej alls oantligt.